

24. Shkarlet, S.M. (2007). *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: innovatsiyni aspekt [Economic security of an enterprise: an innovative aspect]*. K.: Knyzhkove vydavnytstvo NAU [in Ukrainian].

Oksana Storozhuk, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Oleksii Zaiarniuk, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

The Impact of Human Capital on the Socio-Economic Security of the Region

The purpose of the article is to study the impact of human capital on the provision of socioeconomic security of the region in modern economic conditions.

The article considers and improves the theoretical foundations of the human capital management system by substantiating the components of the system of ensuring the socioeconomic security of the region. The analysis of the influence of human capital on the socioeconomic security of the region was carried out. The further development of the justification of the strategic goals of human capital development in the context of the innovative growth of the Kirovograd region, which, in addition to the existing programs, takes into account the features of the region based on the analysis of the state of human capital in the context of socioeconomic security of the region by key indicators.

The human resource is the most important in ensuring the social and economic security of the country. Innovative activity depends on the capabilities of the individual. The value of human capital determines the quality of human resources. Human capital is the main factor of innovative development of the economy and the main condition for ensuring the social and economic security of the country. The deterioration in the quality of human capital of the scientific and innovation organizations in the region is an obstacle to the formation of the economy of an innovative economy. This is a threat to the social and economic security of the region.

human capital, socioeconomic security, region

Одержано (Received) 18.05.2017

Прорецензовано (Reviewed) 24.05.2017

Прийнято до друку (Approved) 29.05.2017

УДК 339.543

В.А. Туржанський, доц., канд. екон. наук

І.В. Несторишен, доц., канд. екон. наук

*Науково-дослідний центр митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики
Університету державної фіскальної служби України, м. Хмельницький, Україна*

Застосування інструментів СОМРАСТ-моделі для уповноваженого економічного оператора в контексті надання спрощень економічним операторам

У статті описані підходи до запровадження інституту уповноваженого економічного оператора визначені Керівництвом The AEO Compact Model. Деталізуються етапи порівняння ризиків у СОМРАСТ-моделі для уповноваженого економічного оператора та прийняття рішень за результатами даного порівняння. Пропонуються напрями імплементації європейської практики запровадження інституту уповноваженого економічного оператора основаної на The AEO Compact Model у вітчизняне митне законодавство

уповноважений економічний оператор, СОМРАСТ-модель для УЕО, Митний кодекс ЄС, Митний кодекс України

В.А. Туржанский, доц. канд. екон. наук

И.В. Несторишен, доц. канд. екон. наук

*Научно-исследовательский центр таможенного дела Научно-исследовательского института
фискальной политики Университета государственной фискальной службы Украины, г. Хмельницкий,
Украина*

Применение инструментов СОМРАСТ-модели для уполномоченного экономического оператора в контексте предоставления упрощений экономическим операторам

В статье описаны подходы к внедрению института уполномоченного экономического оператора, которые определены Руководством The AEO Compact Model. Детализируются этапы сравнения рисков в СОМРАСТ-модели для уполномоченного экономического оператора и принятия решений по результатам данного сравнения. Предлагаются направления имплементации европейской практики введения института уполномоченного экономического оператора основанной на The AEO Compact Model в отечественное таможенное законодательство

уполномоченный экономический оператор, СОМРАСТ-модель для УЭО, Таможенный кодекс ЕС, Таможенный кодекс Украины

Постановка проблеми. Формування безпечного ланцюга постачання завжди є актуальним питанням для усіх партій відправлених товарів, логістичних та транспортних компаній, митних органів та самих підприємств. Вони завжди здійснюють контроль за поставками товарів. У другій половині ХХ століття майже всі товари перевірялись митними органами. Через значне зростання товаропотоку та глобалізації міжнародної торгівлі, митні органи не в змозі здійснювати перевірку усіх партій товарів, що переміщуються через митний кордон країни.

Сьогодні завдання митниці переорієнтовано на використання сучасних методів аналізу ризиків і подальшого контролю (постаудит), знижуючи таким чином витрати, пов'язані із забезпеченням безпеки при переміщенні товарів. При цьому головним завданням для усіх учасників міжнародного ланцюга постачання є виявлення та управління ризиками у товаропотоці. Метою управління ризиками є концентрація уваги на діяльності з контролю ризиків. Тому митні органи повинні оцінити діяльність підприємства, його адміністративну організацію та систему внутрішнього контролю з метою виявлення й мінімізації ризиків у міжнародному ланцюзі постачання.

У 2002 році в межах проекту «Митниця 2002» ВМО була створена проектна група з метою перегляду переліку показників ризику для економічних операторів і розробки концептуальної основи для оцінки ризиків економічних операторів – СОМРАСТ-модель для уповноваженого економічного оператора (УЕО) (англ. Compliance Partnership Customs and Trade, СОМРАСТ – дотримання партнерства митниці та торгівлі).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування УЕО в Україні досліджували такі вчені й практики, як І. Бережнюк [1] (запровадження інституту УЕО в розрізі Програми митної безпеки ЄС), Т. Паламарчук [2] (статус УЕО, необхідність вдосконалення інституту УЕО в Україні, реформування митного напрямку шляхом імплементації європейського досвіду інституту УЕО), Л. Прус [3] (проблеми практичної реалізації інституту УЕО в Україні). Проте, недослідженими залишаються питання запровадження інституту УЕО відповідно до СОМРАСТ-моделі для УЕО.

Постановка завдання. Метою написання статі є дослідження європейської практики запровадження інституту УЕО, основаної на The AEO Compact Model, та імплементація її у вітчизняне митне законодавство в контексті надання спрощень економічним операторам.

Виклад основного матеріалу. СОМРАСТ-модель для УЕО є основою (методологією) для проведення оцінки організації та системи внутрішнього контролю економічного оператора не лише на національному, але й на міжнародному рівні. Це гнучкий інструмент, який може бути використаний для захисту фінансових інтересів ЄС, а також нефіскальних інтересів таких, як захист зовнішнього кордону ЄС (наприклад, міжнародних ланцюгів постачання, контрабанди).

Інтегровані частини СОМРАСТ-моделі для УЕО є методом зіставлення ризиків,

описаному в Керівництві The AEO Compact Model [5]. Економічні оператори, які бажають отримати статус УЕО, повинні відповідати стандартам, критеріям визначеними в СОМРАСТ-моделі для УЕО та Митному кодексі ЄС [6].

Митниця та економічні оператори повинні співпрацювати, відповідно до норм СОМРАСТ-моделі для УЕО з метою реалізації зобов'язань заявника щодо оцінки ризиків. При цьому, митні органи повинні здійснювати аудит відповідності бізнесу заявника нормам Митного кодексу ЄС.

СОМРАСТ-модель для УЕО (рис. 1):

– може використовуватися посадовими особами митних органів, щоб встановити чи є потенційні ризики актуальними для даного економічного оператора і його бізнес-процесів.

– інструмент для визначення рівня відповідальності щодо здійснення митного контролю на території економічного оператора.

– призначена для преаудиту економічного оператора. Метою преаудиту є дослідження питань пов'язаних з поданням заявки на отримання статусу УЕО та відповідних спрощень.

СОМРАСТ-модель для УЕО включає декілька етапів. Кожен етап є автономним. Проте на практиці ці етапи можуть бути об'єднані один з одним, наприклад, щодо діалогу між митницею і торгівлею.

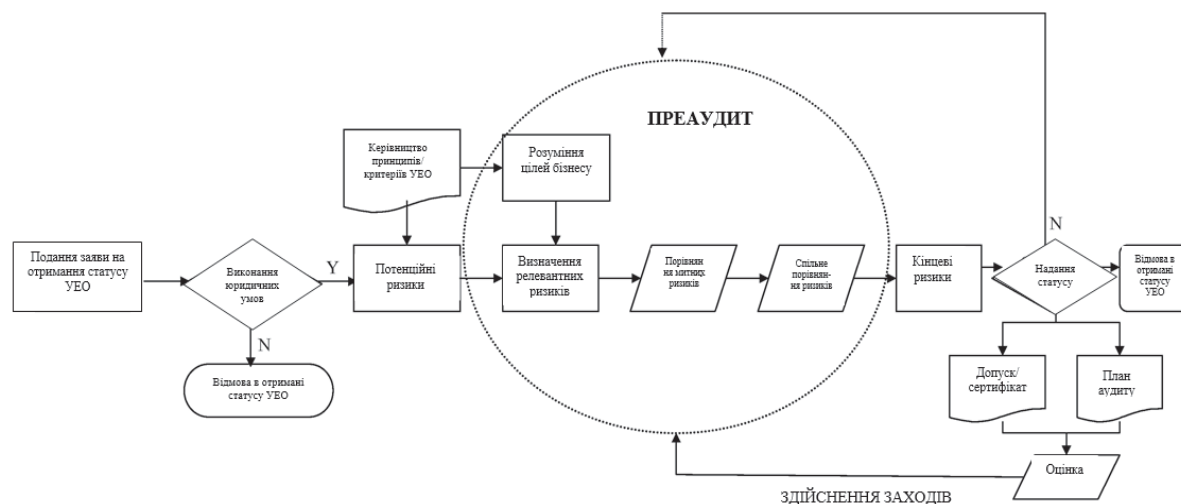

Рисунок 1 – СОМРАСТ-модель для УЕО

Джерело: розроблено авторами.

Першим кроком в процесі роботи з СОМРАСТ-моделлю для УЕО є те, що митні органи повинні визначити чи дотриманні формальні умови пов'язанні з процедурою отримання статусу УЕО. Даний крок здійснюється досить швидко. Якщо заявник не може виконати формальні умови, то в статусі має бути відмовлено. В цьому випадку немає необхідності митним органам проводити подальшу оцінку ризиків для даного економічного оператора.

Як зазначалося вище, перелік ризиків і вимог є інтегрованою частиною СОМРАСТ-моделі для УЕО. Дані принципи включають стандарти і критерії в розрізі 5 розділів:

- 1) Інформація про компанію;
- 2) Звіт про погодження;
- 3) Система бухгалтерського обліку підприємства і його логістична система;
- 4) Фінансова спроможність;

5) Вимоги до безпеки.

Кожен розділ поділяється на підрозділи. Усі індикатори ризику пов'язані з описом ризиків, які повинні проаналізувати митні органи, та економічні оператори. Потрібно визначити, які ризики актуальні для економічного оператора, а також, що він зробив для їх мінімізації. Тому, в процесі преаудиту Керівництво СОМРАСТ-моделі для УЕО [5] є важливим інструментом. Його можна використовувати за двома напрямками.

По-перше, його може використовувати економічний оператор для проведення самооцінки та підготовки профілю його бізнес-процесів в забезпеченні безпечного ланцюга постачання. Потім даний профіль порівнюється з результатами оцінки митних органів. Результативність самооцінки залежить від кваліфікації персоналу економічного оператора.

По-друге, дане Керівництво СОМРАСТ-моделі для УЕО використовується митними органами для визначення питань, які будуть досліджуватись під час преаудиту. При цьому митний аудитор сам шукає відповіді на питання.

Оцінка ризиків економічного оператора є наріжним каменем СОМРАСТ-моделі для УЕО. Ця оцінка може бути проведена за допомогою методу порівняння ризику.

Серед бізнес-спільноти метод порівняння ризиків має широке застосування. Крім того, митні органи можуть використовувати метод порівняння ризику як системного методу під час оцінки і аналізу ризиків. Даний метод застосовується для подальшої оцінки та контролю сертифікованого економічного оператора.

Процес порівняння ризику включає п'ять основних етапів (рис. 2).

Рисунок 2 – Етапи порівняння ризику у СОМРАСТ-моделі для УЕО

Джерело: розроблено авторами.

Крок 1. Розуміння бізнесу. Митні органи повинні мати уявлення про діяльність економічного оператора. Істотною частиною розуміння бізнесу є чітке уявлення про діяльність економічних операторів (логістичного ланцюжка партій товарів); бізнес-середовища в якому він працює (наприклад, діяльність, товари, які процедури використовуються).

Для розуміння діяльності економічних операторів, які претендують на отримання статусу УЕО, можуть використовуватись внутрішні та зовнішні джерела інформації. Прикладами внутрішніх джерел інформації, до якої митниця має доступ, є: ПДВ або інша інформацію від податкових служб; бази даних щодо митних оформлень;

звіти преаудиту; записи баз даних про надані митні дозволи. До зовнішніх джерел належать: опубліковані річні звіти Торгово-промислових палат, статистики; веб-сайт економічного оператора; дані надані самим оператором.

Зокрема, перший розділ Керівництва СОМРАСТ-моделі для УЕО визначає показники необхідні для збору інформації, з метою розуміння бізнесу економічного оператора. Інші способи отримання інформації є результатом інтерв'ю і пошуком документально підтвердженої інформації в адміністрації економічного оператора. Важливо, щоб отримана інформація була належним чином задокументована і оформлена.

Крок 2. Уточнення цілей митниці. Не всі вимоги і підрозділи даного Керівництва мають відношення до економічного оператора. У вступній частині Керівництва СОМРАСТ-моделі для УЕО описані обов'язки зацікавлених сторін в ланцюжку постачання. При цьому, основною місією митниці є реалізація фіскальної функції з дотриманням вимог безпеки в міжнародному ланцюзі постачання відповідно до Митного кодексу ЄС. Дана ціль актуалізується по відношенню до економічного оператора, який отримує спрощення митних процедур.

Під час отримання статусу УЕО, митні органи можуть прийняти рішення про роботу з командою економічного оператора, яка може бути створена для спільної роботи в процесі сертифікації. Команда повинна складатися з експертів з досвідом роботи в галузі юриспруденції та аудиту.

Крок 3. Визначення ризиків. «Ризик» – ймовірність події, що відбулася в результаті ввезення, вивезення, транзиту і кінцевого споживання товарів, що переміщуються митною територією ЄС та третіх країн і наявність товарів, які не мають статусу товарів походження з ЄС, яка:

- дозволяє правильне застосування ЄС національних митних правил;
- або включає в себе фінансові інтереси ЄС та держав-членів;
- або представляє загрозу безпеці ЄС, життю громадян, навколишньому середовищу чи споживачам.

Митні органи фокусуються лише на потенційних ризиках актуальних для конкретного економічного оператора. Крім того, вони бачать, які заходи здійснив економічний оператор для мінімізації цих ризиків.

Потенційні ризики – ризики, які існують з теоретичної точки зору. Коли говорять про потенційні ризики, то це розуміється з загальної точки зору. Потенційні ризики не пов'язані з конкретним економічним оператором. Перелік потенційних ризиків не повинен повторюватися кожен раз. Це можна зробити один раз, а потім їх використовувати в усіх наступних випадках.

В подальшому необхідно визначити ті ризики, які пов'язані з конкретним економічним оператором і його бізнес-процесами. Тому важливо зрозуміти деталі бізнес-процесів економічного оператора в міжнародному ланцюзі постачання.

Крок 4. Оцінка ризиків. Ризики, виявлені на 3 етапі необхідно оцінювати шляхом встановлення пріоритетів (ранжування) ризиків в контексті оцінки впливу на митну діяльність і ймовірністю настання ризикової ситуації.

Такий підхід дозволяє об'єднати ризик у повну картину та дозволяє встановити відносний взаємозв'язок між ризиками з точки зору значущості. На цьому етапі важливо визначити в якій мірі економічний оператор вживає заходи щодо покриття (мінімізування, нівелювання) виявлених ризиків і яким чином оператор здійснює ранжування різних типів ризиків (оператор також зацікавлений в структуруванні підходів щодо ідентифікації ризиків, їх оцінюванні та реагування на ризики).

Як згадувалося раніше, на цьому етапі позитивним і бажаним є залучення спеціаліста в сфері законодавства і EDP (Electronic data processing) аудиту. Знання і

перспективи постійно змінюються, особливо між людьми з різними функціями в рамках митного адміністрування. Після того, як ризики визначені та оцінені, вони можуть бути прописані у профілі ризику з метою формування повної картини всіх істотних ризиків. Різні ризики порівнюються з точки зору їх впливу та ймовірності виникнення.

Хоча оцінка ризиків здійснюється не завжди кількісно, порівняння ризиків забезпечить вищий ступінь прозорості в ризикованому середовищі оператора в контексті отримання митних спрощень (рис. 3).

Після формування профілю ризику, необхідно зробити крок назад та врахувати наступні аспекти:

– Чи є в ньому сенс з інтуїтивної точки зору? Чи охоплює він всі відповідні зони ризику відповідно до контрольного списку?

– Чи потрібно Вам кількісно оцінити конкретний ризик?

– Чи відбулися зміни вагомих ризиків порівняно з попереднім етапом і якщо так, то чому?

Після внутрішньої оцінки необхідно обмінятися результатами внутрішньої оцінки з оператором з метою гарантування її правильності.

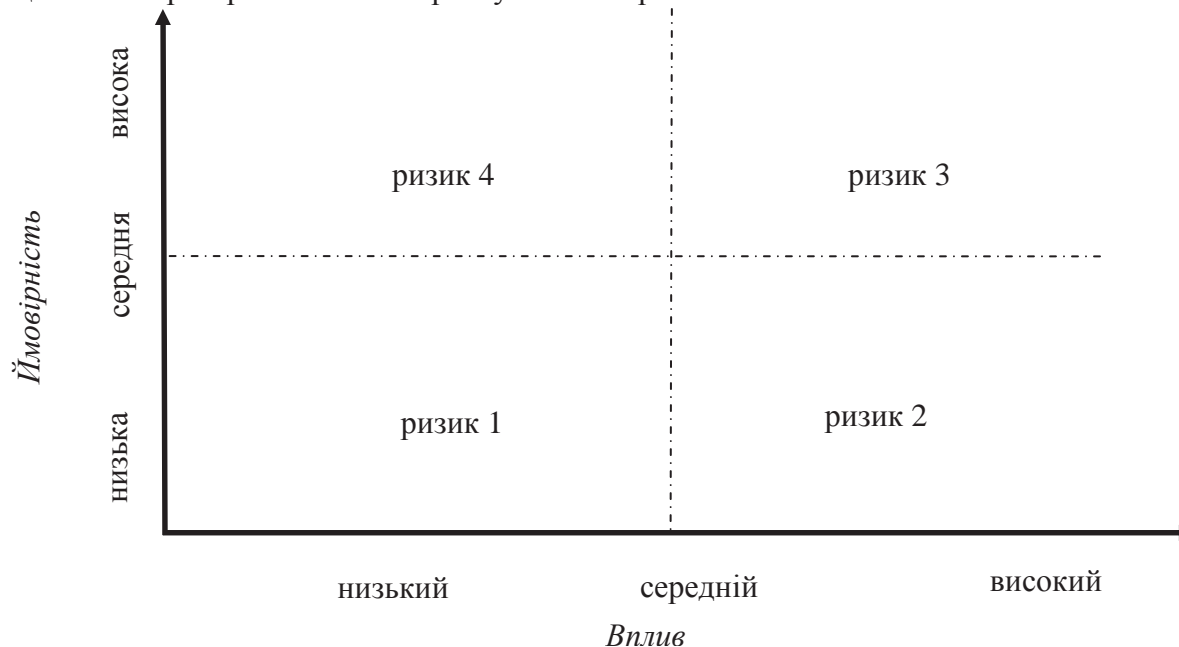

Рисунок 3 – Оцінка ризиків відповідно до COMPACT-моделі для УЕО

Джерело: розроблено авторами.

Використовуючи підхід порівняння ризику з позиції найпростішого з точки зору робочої продуктивності, бажано розподілити спосіб порівняння ризику на дві дії:

– по-перше, порівняння в середині (в межах митниці);

– по-друге, спільне порівняння (разом з оператором), за результатами якого митниця має прийняти рішення про визначення ризиків і методів реагування на них.

Виділяють наступні причини поділу методу порівняння ризиків:

– полегшення уяви в процесі формування власної думки – митники мають можливість сформулювати власне бачення.

– більш структурований – забезпечує структурований підхід до документа, як ризики рухаються в одному або іншому напрямку від початкового до загального (остаточного) відображення.

– підтримка роботи посадових осіб – забезпечує полегшення отримання

посадовими особами знань про те, як працює структура і що робити на різних стадіях, уникаючи будь-якої можливої плутанини.

– заохочувати прозорість і співробітництво – розділивши метод митної справи і торгівлі рекомендується працювати разом, як він отримує обидва боки вжити відповідних заходів щодо ризику були визначені і з його прозорою документації.

Необхідно розробити структуровану і належно оформлену документацію за змістом виконаної оцінки, зокрема, слід документально оформити, чому певний ризик був оцінений на певному рівні з метою формування напрямів можливих (позитивних / негативних) варіантів розвитку ризику.

Для затвердження ризику важливо, щоб процеси, описані в письмовій формі, були перевірені на практиці, для фінансових аспектів, які можуть бути перевірені випадковими вибірковими перевірками в управлінні оператора, але більшість аспектів безпеки повинні бути перевірені за допомогою фізичної верифікації на випадковій основі.

Після того, як всі відповідні ризики відображені і повністю задокументовані на етапі митного порівняння ризиків, переходять до загального порівняння ризиків, які можуть мати місце. Він починається з представлення та обговорення підсумків порівняння митного ризику з оператором. Після цього необхідно визначити, чи відповідає оцінка, проведена митницею, поточній ситуації (тобто в кінцевому рахунку необхідно визначити, в якій мірі сам оператор вживає заходів для покриття (мінімізації, нівелювання) виявлених ризиків, а також яким чином оператор віддає пріоритет (здійснює ранжування) різних типів внутрішніх ризиків).

Нарешті, має бути прийнято рішення про слабкі і сильні сторони оператора з точки зору загального, а також процедурні аспекти і місце кожного виявленого ризику з точки зору його впливу та ймовірності настання.

Після того, як всі відповідні ризики оцінено, в тому числі власні заходи оператора, щодо цих ризиків, можуть виникати деякі не покриті ризики. Це ризики варто називати залишковими ризиками.

Крок 5. Прийняття рішення відносно ризиків, що залишилися. Ризики є частиною ведення бізнесу. Усвідомлюючи, що митна адміністрація враховує істотні ризики, необхідно встановити межі для прийняття ризику і визначити (індивідуальні) способи реагування на ризик. Надання статусу УЕО з передбаченими обсягами сприяння/спрощення може початися за умови, якщо всі ризики можуть бути покриті (мінімізовані). Якщо ні, то повинно бути прийнято рішення або про відхилення, або коригування, або поліпшення, які повинні бути виконанні оператором для покриття ризику або його зниження до прийняттого рівня.

За результатами процедури попереднього аудиту, який складається з п'яти етапів, можуть надаватись наступні висновки:

1. Відсутні суттєві ризики, або наявність незначних ризиків, які можуть бути покриті за рахунок додаткових заходів контролю, що дозволяє надати статус УЕО. Якщо після (першого або другого) попереднього аудиту було прийнято рішення про те, що статус УЕО може бути надано, митниці авторизують / надають сертифікат економічному оператору. За необхідності, конкретні робочі домовленості додаються до авторизації / сертифіката.

2. Існує значна кількість залишкових ризиків або суттєвих ризиків, які потребують їх покрити за рахунок додаткових заходів контролю, але це можливо для оператора (і оператор готовий) вжити заходів щодо поліпшення процесу адміністративної організації і системи внутрішнього контролю – в даному випадку надання статусу не представляється можливим до того часу, коли оператор усунить зазначені недоліки. Ці дії щодо поліпшення повинні бути перевірені митницею під час

здійснення другого попереднього аудиту (включаючи процедуру зіставлення загальних ризиків), з метою встановлення наявності непокритих ризиків, виявлених під час першого попереднього аудиту, і за умови усунення зазначених ризиків, економічному оператору надається статус УЕО.

3. Існує значна кількість непокритих чи вагомих ризиків, які потребують додаткових зусиль від економічного оператора, які він не може здійснити (або не бажає) щодо поліпшення адміністративного управління і системи внутрішнього контролю – в даному випадку статус УЕО надаватись не буде.

Бажано здійснити кінцеву оцінку в команді. Важливе значення має наявність відповідної документації про наявність виявлених ризиків з відображенням їх джерел виникнення та/або чому ризики перемістилися в ту чи іншу сторону на карті.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, запроваджуючи інститут УЕО в Україні пропонуємо враховувати підходи визначені у СОМРАСТ-моделі для УЕО в контексті надання спрощень економічним операторам.

З метою гармонізації вітчизняного митного законодавства із міжнародними тенденціями та вимогами фахівцями-практиками з митної справи, учасниками ЗЕД та науковцями відбувається активне обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо уповноваженого економічного оператора та спрощень митних формальностей» (реєстраційний № 4777 від 03.06.2016) [3], яким передбачено надання суттєвих спрощень митних формальностей для підприємств з високим ступенем довіри; закладення передумов для майбутнього визнання статусу УЕО, що надається митними органами України, органами країн ЄС, та участь українських УЕО у формуванні безпечних ланцюгів постачання товарів відповідно до вимог Рамкових стандартів ВМО, підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на зовнішньому та внутрішньому ринку.

Основними новаціями щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання інституту УЕО в Україні є:

- критерії для надання статусу УЕО приведені у відповідність до європейських; оцінка критеріїв відкоригована відповідно до виду сертифікату; визначено процедуру оцінки та моніторингу; закріплено випадки здійснення переоцінки, зупинення дії та анулювання сертифікатів УЕО;

- передбачено спрощення митних формальностей, які є ідентичними спрощенням у ЄС та приведено їх у відповідність до виду сертифіката (уповноважений вантажовідправник; уповноважений вантажоодержувач; митне оформлення за місцезнаходженням; процедура спрощеного декларування; зниження гарантійної суми при застосуванні загальної фінансової гарантії);

- запроваджується обов'язкове подання до митниці короткої ввізної декларації (містить інформацію необхідну для проведення аналізу ризиків до перетину товарами митного кордону України);

- передбачено застосування «принципу мовчазної згоди»;

- запроваджується обов'язковий облік усіх підприємств (у тому числі нерезидентів), які здійснюють операції, що регулюються митним законодавством;

- пропонується нова для України форма митного контролю (пост-митний контроль).

Список літератури

1. Бережнюк І.Г. «Поправки безпеки» до Митного кодексу ЄС: досвід полегшення торгівлі без загроз для зовнішньої безпеки держави [Текст] / Бережнюк І. Г., Несторишен І. В., Очерет А. Ю. // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2015. – № 28. – С. 20–29.

2. Паламарчук Т. Уповноважені економічні оператори: хто вони і навіщо потрібні [Електронний ресурс] / Т. Паламарчук – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2016/04/4/587604/>
3. Про внесення змін до Митного кодексу України (щодо уповноваженого економічного оператора та спрощень митних формальностей) [Електронний ресурс] : проект Закону України [прийнято на засіданні Кабінету Міністрів України від 06.04.2016]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59320.
4. Прус Л. Р. Проблеми практичної реалізації інституту уповноважених економічних операторів в Україні [Електронний ресурс] / Л. Р. Прус // Митна безпека. – 2012. – № 1–2. – С. 19–24. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/13001/%C>.
5. European Commission (2006). Authorized Economic Operators – The AEO Compact Model. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/aeo_compact_model_en.pdf.
6. Regulation (EU) No 952/2013 Of The European Parliament And Of The Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:269:0001:0101:EN:PDF>.

References

1. European Commission (2006). Authorized Economic Operators – The AEO Compact Model. – *ec.europa.eu*. Retrieved from http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/aeo_compact_model_en.pdf [in English].
2. Regulation (EU) No 952/2013 Of The European Parliament And Of The Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code. *eur-lex.europa.eu*. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:269:0001:0101:EN:PDF> [in English].
3. Berezniuk, I.H. (2015). «Popravky bezpeky» do Mytnoho kodeksu YeS: dosvid polehshennia torhivli bez zahroz dlia zovnishnoi bezpeky derzhavy' [«Security Amendment» to the Customs Code EU experience to facilitate trade without external threats to the security of the state]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky - Proceedings of Kirovograd National Technical University. Economics*, 28, 20-29 [in Ukrainian].
4. Palamarchuk, T. (2016). Upovnovazheni ekonomichni operatory: khto vony i navishcho potribni [Authorised economic operators: who are they and why]. *www.epravda.com.ua*. Retrieved from <http://www.epravda.com.ua/columns/2016/04/4/587604/> [in Ukrainian].
5. Pro vnesennia zmin do Mytnoho kodeksu Ukrainy (shchodo upovnovazhenoho ekonomichnoho operatora ta sproshchen mytnykh formalnostei) [On amendments to the Customs Code of Ukraine (concerning the authorized economic operator and simplified customs formalities)]. (n.d.). *rada.gov.ua*. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59320 [in Ukrainian].
6. Prus, L.R. (2012). Problemy praktychnoi realizatsii instytutu upovnovazhenykh ekonomichnykh operatoriv v Ukraini [The problems of practical realization of the institute of authorized economic operators in Ukraine]. *Mytna bezpeka – Customs security*, 1-2, 19-24. Retrieved from http://dndims.com/upload/files/custom_security_1-2_2012.pdf [in Ukrainian].

Vitalii Turzhanskyi, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Igor Nestoryshen, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Customs Research Center of the Research Institute for State Fiscal Policy of Fiscal Service University of Ukraine, Khmelnytsky, Ukraine

Application Tools The AEO COMPACT Model Simplifications in the Context of Economic Operators

The article deals with the use of tools The AEO COMPACT (Compliance Partnership Customs and Trade) Model in the context simplifications of economic operators. The COMPACT framework is a methodology to perform such an assessment. Not only on a national level, but also on an international level, when more countries are involved. It is a flexible tool that can be used not just in the protection of the fiscal interests of a Member State or the Community, but also in the protection of the non-fiscal interests such as the protection of the external frontier of the Community (e.g. Supply Chain Security and Anti Smuggling).

Integrated parts of the AEO COMPACT Model are the Risk Mapping method described in this document and the guidelines on standards and criteria. The economic operator applying for AEO status shall implement, in conformance with its business model and risk analysis, the systems, the procedures, conditions and requirements established in the Community Customs Code and the guidelines on standards and criteria. Customs and the economic operator shall work cooperatively toward realizing the commitment of the applicant

in the risk assessment work outlined in this document. The customs authorities must audit that the applicant satisfies the requirements relevant for its business and established in the Community Customs Code. The assessment of the operator's risks is the cornerstone of the COMPACT framework. This assessment can be done by using the risk mapping method. Within the business community the risk mapping method is used to a great extent. Also the Customs can benefit by developing the risk mapping method to be used as a systematic method to the assessment and judgement of risks. Furthermore, a systematic approach is also needed to determine in what way a certified operator should be controlled and evaluated afterwards. The method is meant to prioritise risks by evaluating the likelihood and impact risks will have on the Customs' objectives. It is a method that structures and supports the weighing and judging of risks. By using the risk mapping approach together with measures expressed in the COMPACT framework you will have a structured approach aimed at risk identification, risk assessment, control approach and the evaluation for continuous improvements.

The risk mapping process originally consists of five basic steps: Step 1. Understanding the business (of an operator); Step 2. Clarify the customs' objectives; Step 3. Identify risks (which risks might influence the customs' objectives); Step 4. Assess risks (which risks are the most significant); Step 5. Respond to risks; what to do about the (remaining) risks. Proposed areas of implementation of European practices introduction of authorized economic operator, based on the AEO COMPACT Model, to the national customs legislation.

Authorized Economic Operator, The AEO COMPACT Model, Customs Code of the European Union Customs Code of Ukraine

Одержано (Received) 24.04.2017

Прорецензовано (Reviewed) 27.04.2017

Прийнято до друку (Approved) 29.05.2017

УДК 339.543:004.7

В.І. Царенко, доц., канд. юрид. наук

О.В. Яковенко, доц., канд. екон. наук

Науково-дослідний центр митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України, м. Хмельницький, Україна

Характеристика системи управління технічними системами митного контролю

У статті розкрито сутність та запропоновано визначення системи управління технічними системами митного контролю, сформульовано мету, об'єкт та суб'єкт управління, розкрито місце системи у здійсненні митної справи в цілому. Виділено основні завдання управління, уточнено їх зміст та послідовність реалізації. Розроблено загальну схему управління технічними системами/засобами митного контролю.

митна справа, митниця, технічні системи митного контролю, технічні засоби митного контролю, система управління, ефективність, митний контроль

В.И. Царенко, доц., канд. юрид. наук

О.В. Яковенко, доц., канд. екон. наук

Научно-исследовательский центр таможенного дела Научно-исследовательского института фискальной политики Университета государственной фискальной службы Украины, г. Хмельницкий, Украина

Характеристика системы управления техническими системами таможенного контроля

В статье раскрыта сущность и дано определение системы управления техническими системами таможенного контроля, сформулирована цель, обозначены объект и субъект управления, охарактеризовано место системы в таможенном деле. Выделены основные задачи управления, уточнено их содержание и последовательность реализации. Разработана общая схема управления техническими системами / средствами таможенного контроля.

таможенное дело, таможня, технические системы таможенного контроля, технические средства таможенного контроля, система управления, эффективность, таможенный контроль

© В.І. Царенко, О.В. Яковенко, 2017